

Ricard Pérez Casado l'amic de Mostar

Al principi li deien 'Don Quixot i les 12 estrelletes', però quan a final d'estiu aquest polític valencià deixà l'alcaldia de Mostar va ser acomiadat amb elogis i molts agraïments. Ara fa un balanç positiu de la seva tasca i analitza la situació política al País Valencià.

Uns dies abans de les eleccions a Bòsnia, Ricard Pérez Casado té clar els resultats, però també que malgrat tot es tracta d'un pas més. De la mateixa manera va avançar ell durant cinc mesos a la ciutat de Mostar, i també va passar el tràngol de convocar les primeres eleccions en el que havia de ser el laboratori de la distensió bosniana.

—*Tenint en compte la manca de llibertat d'expressió, les amenaces contra els partits multiètnics per part dels grans partits nacionalistes, i irregularitats diverses no es deuen haver fet unes eleccions que legitimarán el triomf de les armes i per tant de les teories de neteja ètnica?*

—Des del mes d'abril que dic que les eleccions a Bòsnia serien imperfectes. I ho són per tres raons, una, per la quantificació dels resultats prevista en els acords de Dayton. La segona, perquè croats, bosnians i serbis anaven a votar en funció de l'adscripció ètnica, i no de la ideològica, cosa que ja va passar a Mostar. I tercer, el que deia vostè i que és una de les conseqüències perverses d'aquestes eleccions. És molt difícil després d'una guerra assegurar que la llibertat de moviments siga absoluta, que la llibertat d'accés als mitjans de comunicació també siga absoluta, o que els censos puguin no tenir imperfeccions. Però és cert que a la pràctica hi ha el temor que els resultats de les eleccions siguin la traducció del que s'ha aconseguit per les armes. A propòsit de les eleccions, és una experiència reduïda la de Mostar, però malgrat tots aquests condicionaments adversos nosaltres teníem un 0,4% de no inscrits. Quan per exemple a València és normal tenir un 5% o més de no inscrits. És a dir, que la gent tenia tant d'interès a exercir el vot que pràcticament crec que quedaren

500 persones que no pogueren exercir el dret a vot.

—*En aquestes eleccions, en comptes d'un discurs conciliador, els partits majoritaris han fet un discurs més aviat revengista...*

—És un element clau entendre que el conflicte no s'ha acabat. Estem en una fase nova, però cap part en conflicte ha aconseguit els objectius que s'havia proposat.

És a dir, els croats, adherir-se a Croàcia; els serbis, a la República Federal Iugoslava, i els bosnians, crear un estat confessional islàmic.

—*Amb totes aquestes irregularitats paleses i una situació tan tensa, per què la comunitat internacional s'ha entossudit a mantenir per a aquest passat 14 de setembre la data de les eleccions generals?*

—A més de les limitacions d'aquest procés electoral, del que no hi ha dubte és que era l'únic camí per a una restitució de la convivència i de la institucionalització democràtica. Sense aquestes eleccions això no fóra possible. L'alternativa de fer un protectorat al centre d'Europa i dir que ja es faran eleccions més endavant quan estiguen tranquils no crec que fóra acceptada per la comunitat internacional.

—*Aquesta segona fase del conflicte està previst que calmi els ànims? I la presència de l'IFOR hauria de continuar després del*

"El conflicte no s'ha acabat. Estem en una fase nova, però cap part ha aconseguit els objectius que s'havia proposat. És a dir els croats, adherir-se a Croàcia, els serbis, a la RFI i els bosnians, crear un estat islàmic."

desembre?

—El procés d'institucionalització democràtica requerirà encara la presència de forces militars multinacionals i també la pressió política a Sarajevo, Zagreb i Belgrad. Per fortuna a Macedònia estan més tranquils i a Eslovènia també, però els altres no han acabat. Algun país ha estat rearmant els bosnians, en una estratègia que té la seua lògica però també conseqüències. La lògica és que no els passe com al 92, que estigueren a punt de matar-los a tots, i per tant

se'ls està facilitant armament. Però és clar, si les forces multinacionals i l'administració de la comunitat internacional ens n'anem, els primers líders democràticament elegits són la gent que seguirà els tres pols ètnics, i per tant no pots tenir la convicció que tot anirà com una seda. Fins i tot eliminant els possibles errors de censos o trampes diverses.

No s'ha d'oblidar que aquesta guerra ha tingut tots els ingredients. Si algú fóra capaç d'idear una maldat tan completa, segurament era a Bòsnia i concretament a Mostar, on han xocat les religions, les llengües, malgrat ser bàsicament la mateixa, el camp contra la ciutat, les diferències interterritorials de creixement econòmic, el desig històric d'accés al mar per la vall del Neretva, ... en fi, i tot plegat ha donat 2.000 morts sobre 120.000 persones, i cinc anys de combats. Han passat coses tremendes, i la gent sap qui va matar qui. Tenint en compte això, per a mi hi ha elements d'ingenuïtat en la comunitat internacional en aquestes presses a fer eleccions i reconciliar-los a tots.

—*Mladic i Karadzic estan fora de l'escena política i militar però continuen controlant al cent per cent aquests àmbits entre els serbis de Bòsnia. No és, doncs, una operació estètica el fet de prohibir-los presentar-se a les eleccions?*

—Hi ha una expressió de la comunitat internacional que pot resultar dura, però que s'ha de dir: criminals de guerra no, però eleccions en qualsevol cas. Perquè si no es fa el primer graó no es farà mai el segon. Potser li podria interessar a alguna de les parts, que hi fóren de manera indefinida, però ni la UE ni els EUA ho volen.

—*Mostar ha estat en l'ull de l'huracà perquè havia de ser l'exemple per a tot Bòsnia. A jutjar pels comentaris que li han fet quan ha deixat el càrrec, l'experiment ha funcionat tot i que la coalició multiètnica va aconseguir només 1.500 vots.*

—Sí, però cada pas que es fa, per petit que siga, és per fer més difícil la topada bèl·lica, tot i que encara no s'ha resolt. El problema ara són els milers de combatents desmobilitzats i el teixit productiu destruït.

—*La policia de Mostar sí que va aconseguir mesclar guàrdies musulmans i croats.*

—Anaven junts, però per fer detencions de delinqüents comuns hi anava el policia que ètnicament coincidiria amb el criminal.

—*Com a alcalde quina relació tenia amb els líders de les tres comunitats?*

—Molt bona, em deien Don Quixot i les dotze estrelletes. I quan em vaig acomiadar els diaris més importants de Zagreb i Sarajevo van titular: "Se'n va un amic". Va ser una cosa bastant comprensible, jo vinc del nostre país, alguna cosa de conflicte lingüístic i de símbols sé, de les conseqüències d'una guerra civil, també, i del que és viure sota una dictadura, també. Aquests tres ingredients feien bastant més senzill el treball. El meu antecessor, una persona excel·lent, anava amb el principi de "cal fer tal cosa" i "s'ha de fer com a Bremen, l'any 45", tots a treballar junts. I jo li deia que allí van ser els americans els qui van bom-

bardejar i en canvi a Bòsnia han estat ells mateixos. I no pots dir a aquest i a l'altre que es posen junts a arreglar el pont. Ja ho veurem, primer fem el pont i si un dia el passen ja serem feliços. En aquest sentit, la gent ho va entendre, que jo no hi anava a intervenir, sinó a ajudar. La conversa era molt fluida però és que la gent també et deia que sabia qui havia matat el seu germà, i em demanaven que no els fera viure junts i que prou feina tenien en veure's passant per l'altre carrer.

—*Amb el tema de la llengua també va tenir conflictes?*

—Tinc l'anècdota divertidíssima d'un diplomàtic espanyol que fa molts anys que està en la zona i que em va dir que ell vivia a Belgrad i que un dia va anar a Zagreb i li van dir que ja no parlaven el serbocroat, però ell els entenia mentre li deien això i els responia. A Sarajevo diu que li va passar el mateix. I un company nostre li va dir, "home, això és com el català-valencià-balear!, t'has gitat parlant-ne un i t'has alçat parlant-ne tres". Ells havien fet una espècie d'estàn-

Quan Pérez Casado va arribar a Mostar tenia molt clar que no podien posar la gent a conviure junta per decret. "No li pots dir a aquest i a l'altre que es posin a arreglar el pont. Ja ho veurem, primer fem el pont i si un dia el passen ja serem feliços."

Un dels elements que més han ajudat Pérez Casado en l'alcaldia de Mostar ha estat venir del País Valencià: "Alguna cosa de conflicte lingüístic i de símbols sé, de les conseqüències d'una guerra civil també, i del que és viure sota una dictadura també. Aquests tres ingredients feien bastant més senzill el treball."

RAFA GIL

dard i els serbis escribien en ciríl·lic i els croats i bosnians en llatí. Jo vaig tenir bronques fins que vam fer l'exemplar en bosnià i l'exemplar en croat de l'acord del 25 de maig, i la variació és que uns han recuperat noms antics dels mesos i els altres continuen posant maig i juny, per exemple. Això ha creat problemes gravíssims, i més perquè ja vénen de lluny, el que passa és que la dictadura els havia tapat.

—Com ha viscut la intensificació de la religió?

—Em té impactat, les tres confessions són fonamentalistes i agressives. No recordava la intransigència total de les religions, d'estimular, justificar i beneir la matança. Això ho vaig comprovar en catòlics, ortodoxos i musulmans, passejant i parlant amb la gent del carrer, a

Mostar. Els musulmans eren pràcticament laics i *lights*, i en aquest moment hi ha vels pel carrer. És més, hi ha països que paguen a les dones 10 marcs per posar-se vels, i pensa que 50 marcs és el salari del mes.

—En la seva estada com a alcalde ha pogut comprovar, doncs, aquest increment d'influència dels països musulmans?

—Sí, sobretot d'Iran i Aràbia Saudita. És un tema espinós. S'han gastat molts diners reconstruint mesquites i fent-ne de noves, fins i tot en pobles on ja

n'havien perdut tot costum. Tampoc no es parlava àrab, era com el nostre llatí a missa, i ara paguen per aquesta reutilització. Al matí els altaveus dels minarets, i al migdia l'Angelus dels catòlics, no et deixaven ni esmorzar ni dinar. Pel que fa als musulmans, de Bòsnia fins al Kazakhstan és tot un seguit, i els qui més interès polític i ideològic tenen són els iranians, amb tots els perills que comporta això d'intransigència i de fonamentalisme. Altres com els saudites, àrabs-islàmics, el que no volen és quedar malament, però l'Iran sí que té una idea estratègica, i Turquia també. Aquest és el tema més crític i possiblement el motiu pel qual els EUA i la comunitat internacional, la IFOR, s'hi hauran de quedar. Tot depèn de les eleccions del dia 4 de novembre als EUA i que no matin cap soldat de Wyoming aquesta setmana, perquè si no ens quedarem només els europeus. Si s'alça la pressió militar i política, ja hi som. I això de l'integrisme musulmà al cor d'Europa és un poc dur d'empassar. Aquest és el límit que ens fa jugar tan perillosament a la comunitat internacional i especialment als EUA i a Europa. Aquest tema, però, ve de lluny. Izetbegovic ja va dir l'any 71 que volia un estat islàmic a Bòsnia, i aquest és el seu objectiu i el del seu partit.

—Malgrat els esforços pacificadors, encara ara part de les elits militars i polítiques es barregen amb les màfies locals que s'han enriquit amb el conflicte i les velles estructures comunistes. Va tenir-hi algun enfrontament directe?

—Sí, aquests són els que no volien eleccions, després no volien les candidatures, després no volien resultats. Fèiem broma dient que a Bòsnia és l'únic lloc on trobareu l'ONG Duaners sense fronteres. Vam tenir-hi moltes discussions, ara, la pretensió de no obligar a la reconciliació però sí a la unificació de l'administració era primer. Això és el que sí que ha sortit i hauria de seguir així. Ja se sap que poden renyir per raons ètniques, però almenys hi ha aigua a les escoles, llum, elements que vagen propiciant la necessitat d'entrar en contacte.

—A l'hora de fer balanç personal, és difícil separar Pérez Casado com a alcalde i com a persona?

—No. He de confessar que ha estat una tasca molt dura, però que m'ho he passat molt bé. He convocat eleccions, he fet decrets sobre possessió de cases, tenia la responsabilitat civil sobre una divisió multinacional i era un alt representant de la Unió Europea i membre del consell de ministres. El que em va fer goig és que en acomiadar-me se'n recordaren de mi i que 15 ministres em felicitaren per escrit. I ara des de la distància puc riure un poquet de la misèria i dels polls del país.

"Em té impactat. Les tres confessions són fonamentalistes i agressives. No recordava la intransigència de les religions per estimular, justificar i beneir la matança."

Oriol Cortacans